

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Jana Filipa a (soudce zpravodaje) a Pavla Šámala o ústavních stížnostech stěžovatelů 1. **J. P.**, zastoupeného JUDr. Michalem Hráským, advokátem, sídlem Ostrovského 911/30, Praha 5 – Smíchov, 2. **M. K.**, zastoupeného JUDr. Jiřím Matznerem, Ph.D., advokátem, sídlem Anny Letenské 34/7, Praha 2 – Vinohrady, 3. **O. P.**, zastoupeného JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem, sídlem Sokolská 1788/60, Praha 2 – Nové Město, a 4. **J. N.**, zastoupené JUDr. Eduardem Brunou, Ph.D., advokátem, sídlem Sokolovská 24/37, Praha 8 – Karlín, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2021 č. j. 5 Tdo 1416/2019-6343, rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. března 2019 sp. zn. 7 To 299/2018 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 22. listopadu 2017 sp. zn. 3 T 35/2014, za účasti Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 1, jako účastníků řízení, a Nejvyššího státního zastupitelství a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci – pobočky v Ostravě, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnosti se zamítají.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti posuzovaných věcí a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), evidovanou u Ústavního soudu pod sp. zn. IV. ÚS 2824/21, se první stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozsudků Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) a Obvodního soudu pro Prahu 1 (dále jen „obvodní soud“) s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 2 odst. 2, čl. 8 odst. 2, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 4, čl. 82 odst. 2, čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Ústavní stížností, zaevidovanou u Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 2910/21, se druhý stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Nejvyššího soudu a rozsudku městského soudu s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

3. Ústavní stížností, zaevidovanou u Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 2914/21, se třetí stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy.

4. Ústavní stížností, zaevidovanou u Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 3051/21, se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že jimi došlo k porušení jejích ústavních práv vyplývajících z čl. 2 odst. 2, čl. 7, čl. 8 odst. 2, čl. 10, 12, 36 a čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 5, čl. 6 odst. 1 a 2 a čl. 13 Úmluvy, čl. 48 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, čl. 14 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 2 odst. 3 a čl. 95 odst. 1 Ústavy.

5. Usnesením ze dne 30. 11. 2021 č. j. IV. ÚS 2824/21, II. ÚS 2910/21, I. ÚS 2914/21, I. ÚS 3051/21-16 Ústavní soud spojil shora uvedené ústavní stížnosti ke společnému řízení s tím, že řízení o nich bude nadále vedeno pod sp. zn. IV. ÚS 2824/21 a podle rozvrhu práce Ústavního soudu pro rok 2021 č. Org. 1/21 bude soudcem zpravodajem u spojených věcí soudce Jan Filip.

I. a)

Napadený rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1

6. Z obsahu ústavních stížností a vyžádaného soudního spisu vedeného pod sp. zn. 3 T 35/2014 Obvodním soudem pro Prahu 1 (dále jen „obvodní soud“) se podává, že napadeným rozsudkem tohoto soudu byli všichni stěžovatelé uznáni vinnými ze spáchání přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a dále 1. a 2. stěžovatel ze spáchání přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 trestního zákoníku. Uvedených trestných činů se podle obvodního soudu stěžovatelé dopustili, stručně uvedeno, tak, že stěžovatelka (v rozhodné době vrchní ředitelka Sekce kabinetu předsedy vlády) jako

osoba neoprávněná ukládat úkoly Vojenskému zpravodajství zosnovala a usměrňovala použití zpravodajských prostředků ke sledování tehdejší manželky tehdejšího předsedy vlády (dále též „poškozená“) ve snaze získat o ní osobní informace. Za tím účelem dne 23. 10. 2012 požádala 3. stěžovatele (v rozhodné době ředitele Vojenského zpravodajství) o sledování poškozené, a o totéž požádala dne 30. 10. 2012 rovněž 2. stěžovatele (od 1. 11. 2012 nového ředitele Vojenského zpravodajství). Stěžovatelé v různých obdobích na žádost stěžovatelky uložili svým podřízeným sledování poškozené, aniž by k tomu měli písemné povolení předsedy senátu příslušného vrchního soudu (Vrchního soudu v Praze) podle § 9 odst. 1 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství (dále jen „zákon o Vojenském zpravodajství“), a rozhodnutí ministra obrany podle § 15 odst. 2 zákona o Vojenském zpravodajství. Na základě toho byla poškozená sledována příslušníky Vojenského zpravodajství (včetně pořizování fotografií). Dne 1. 11. 2012 pak stěžovatelka převzala zprávu od 1. a 3. stěžovatele o průběhu sledování poškozené. O výsledcích dalšího sledování stěžovatelku informovali 1. a 2. stěžovatel ve dnech 15. 11. 2012 a 27. 11. 2012. Podobným způsobem stěžovatelka od 11. 3. 2013 do 15. 4. 2013 zosnovala a usměrňovala sledování dvou zaměstnanců Úřadu vlády. Následně 1. stěžovatel předal požadavek na sledování obou zaměstnanců blíže nezjištěné detektivní agentuře. Fotografie získané od Vojenského zpravodajství stěžovatelka vydávala za pořizené novináři a vytkla zaměstnancům jejich chování. Uvedené detektivní agentuře byla poté vyplacena částka 125 300 Kč z prostředků Vojenského zpravodajství. Za uvedené jednání byli 1. a 2. stěžovatel odsouzeni k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu zaměstnání nebo povolání ve zpravodajských službách, ozbrojených silách, bezpečnostních sborech nebo obecní policii v trvání pěti let. Dále mu byla spolu s 2. stěžovatelem uložena povinnost zaplatit poškozenému státu částku 125 300 Kč. Třetí stěžovatel byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu zaměstnání nebo povolání ve zpravodajských službách, ozbrojených silách, bezpečnostních sborech v trvání pěti let. Stěžovatelka byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu v trvání tří let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu vedoucí funkce ve státní správě v trvání pěti let.

7. Obvodní soud rozhodoval v dané věci opakovaně, neboť všechna jeho předchozí rozhodnutí byla zrušena městským soudem, přičemž došlo rovněž k přidělení věci jinému samosoudci podle § 262 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Předchozí procesní vývoj vedoucí k tomuto výsledku v této věci popsal Ústavní soud v nálezu ze dne 13. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 564/17 (N 60/85 SbNU 101).

8. K závěru o vině stěžovatelů dospěl obvodní soud zejména na základě jejich vlastních výpovědí z přípravného řízení, svědeckých výpovědí, listinných důkazů a záznamů telekomunikačního provozu. Stěžovatelé v hlavním líčení diametrálně změnili (a sjednotili) své výpovědi oproti přípravnému řízení. V něm k prvnímu obžalovanému skutku stěžovatelka uvedla, že získala informace o obklopení poškozené divnými lidmi (snad Jehovisty – viz str. 37, 40 napadeného rozsudku) a požádala 3. stěžovatele o pomoc, přičemž tehdejšímu předsedovi vlády to sdělila až po získání výsledků. K druhému skutku pak uvedla, že se zeptala 2. stěžovatele, zda by uměl vyřešit problém s jejím řidičem a další zaměstnankyní, přičemž tehdejší předseda vlády o tom nevěděl.

V hlavním líčení oproti tomu uvedla, že oba skutky vyvolala žádost předsedy vlády. To je však podle soudu vyvráceno ostatními důkazy. Sám tehdejší předseda vlády původně v médiích opakovaně uvedl, že o skutcích, které jsou nyní předmětem obžaloby, nevěděl. Naopak jeho pozdější výpověď podle obvodního soudu postrádá logiku, neboť jejím prostřednictvím mohl nejenom zabránit dopadům dané činnosti na svůj osobní a politický život, ale i vazebnému stíhání stěžovatelů (včetně stěžovatelky jako jeho osoby blízké). Pravdivost jeho pozdější výpovědi je vyvrácena i obsahem odposlechů, z nichž je zřejmé, v jakém zvláštním osobním vztahu byl tehdejší předseda vlády se stěžovatelkou. Tvzení o hrozbě pro bezpečnost tehdejšího předsedy vlády a jeho rodiny byla vyvrácena jednak způsobem sledování (končilo vždy příjezdem tehdejšího předsedy vlády domů a předmětem zájmu byla jen jeho manželka, a nikoliv děti či on sám), tak i následným sdělením Vojenského zpravodajství, podle nějž nebyla oficiálně žádná hrozba evidována. Obojí vyplývá rovněž z dalších důkazů, zejména výpovědi zpravodajců na místě (sc. „z terénu“), kteří předpokládali, že sledování bylo povoleno.

9. Z obsahu odposlechů pak vyplývá nejen motivace, ale i časová posloupnost jednání stěžovatelky. Obvodní soud se neztotožnil s námitkou obhajoby o nezákonnosti jejich pořízení. Byly nařízeny místně příslušným soudem v řádně odůvodněných rozhodnutích. Nález Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 4/14 (N 68/81 SbNU 181; 201/2016 Sb.) změnil praxi k určení příslušnosti soudů *pro futuro*. Z odposlechů vyplývá, že základem obou skutků byla snaha stěžovatelky získat informace pro svou potřebu, u prvního skutku o své „sokyni“, o jejímž milostném poměru s neznámým mužem jí řekla kartářka, a u druhého skutku o údajně neposlušných zaměstnancích. S obojím se v telefonických hovorech stěžovatelka svěřila několika lidem. Snaha zjišťovat především podrobnosti o kontaktech poškozené s „neznámým mužem“ (uvedeným v záznamech o sledování) vyplývá i ze záznamů následných hovorů stěžovatelky se stěžovateli. Rovněž tak je z těchto hovorů zřejmé, že stěžovatelka úkolovala vedoucí pracovníky Vojenského zpravodajství a určovala, na co se mají zaměřit, přičemž ani náznakem nešlo o bezpečí rodiny tehdejšího předsedy vlády. Způsob komunikace se 3. stěžovatelem pak vyvrací, že by o sledování tehdejší předseda vlády věděl. Z komunikace je rovněž zřejmé, že oba ředitelé Vojenského zpravodajství stěžovatelce slíbili vyhovět jejím požadavkům, což následně splnili. Vzhledem k nevysvětleným rozporům mezi výpověďmi stěžovatelů vycházel soud z jejich výpovědi z přípravného řízení, které korespondují s obsahem odposlechů. Neztotožnil se s námitkou 3. stěžovatele, že v přípravném řízení nemohl pravdivě vypovídat pro nezbavení mlčenlivosti. Jednak nic takového v přípravném řízení nenamítal, a navíc ani případná povinnost mlčenlivosti mu nebránila v uplatnění jeho práva na obhajobu. Konečně nelze přisvědčit ani jeho námitkám o neprofesionálním vedení výslechu (za přítomnosti svého obhájce nevznesl žádné námitky). Z odposlechů vyplývá, že mezi stěžovatelkou a 3. stěžovatelem byl nadstandardní vztah a „vzájemně si prospívali“ (stěžovatel pro ni zařizoval různé věci a stěžovatelka mu měla pomoci získat novou funkci šéfa Úřadu státních hmotných rezerv a neúspěšně se pokoušela získat pro něj funkci prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu), a to prostřednictvím svého osobního silného vlivu na tehdejšího předsedu vlády.

10. O trestnosti jednání 1. stěžovatele pak svědčí zejména jím vydané záznamy o sledování poškozené, z nichž vyplývá, že stěžovatel si byl vědom povinnosti mít pro takovou činnost povolení. Soud odmítl obhajobu, že na tuto listinu, kterou stěžovatel sám vytiskl a policii vydal, navazuje další listina, která jej vyvíňuje. S touto výpovědí stěžovatel přišel až po několika letech, navíc z obsahu listiny je zřejmé, že je ucelená. Vojenské zpravodajství oficiálně sdělilo, že vydalo k případu vše. Zpravodajci z terénu

dále vypověděli, že 1. stěžovatel dal pokyn, aby se věci nedávala spisová značka. Celou akci řídil sám stěžovatel, což se podle výpovědí těchto zpravodajců nikdy v minulosti nestalo. U druhého skutku se pak ze spisu Vojenského zpravodajství podává, že výběr sledovaného objektu soukromou agenturou měl být ponechán na výběru prostředníka. Ze všech ostatních důkazů však vyplývá, že sledované zaměstnance Úřadu vlády vybrala stěžovatelka, která údaje o nich předala 1. a 2. stěžovateli. Jak vyplynulo z výpovědí zpravodajců, nešlo jejich činnosti v souvislosti s prvním žalovaným skutkem hodnotit jako tzv. kontrasledování (činnost při níž se snaží pracovníci zjistit, zda zájmový objekt není sledován někým třetím). Průběh i výsledky činnosti tomu odporují. Stěžovatel si následně sám přebíral dílčí výstupy a konzultoval se stěžovatelkou další postup.

11. Motivací stěžovatelky byla podle obvodního soudu nenávisť vůči poškozené a její snaha všemožně kontrolovat své zaměstnance (a osoby kolem sebe). U ředitelů Vojenského zpravodajství to byla snaha vyhovět stěžovatelce a udržet s ní nadstandardní vztahy. U 2. stěžovatele pak rovněž snaha vyhovět 3. stěžovateli, s nímž ho poutalo rovněž osobní přátelství. Motivací 1. stěžovatele pak byla jeho snaha vyhovět ve všem 2. a 3. stěžovateli.

12. Nezákonnost předmětného sledování potvrzuje podle obvodního soudu zejména odborné vyjádření Útvaru zvláštních činností Policie České republiky a výpověď jeho zpracovatele. Není přitom faktický rozdíl mezi policejním sledováním a zpravodajským sledováním, resp. ten je jen v cíli sledování. Dokonce i tzv. kontrasledování bez souhlasu sledované osoby je plně podřaditelné pod definici sledování podle § 15 odst. 1 zákona o Vojenském zpravodajství a podléhá tedy stejným podmínkám schvalování. Poškozená informována o své údajné ochraně nebyla. Podle uvedeného vyjádření zachycují materiály z této akce výsledky klasického sledování. V záznamech o sledování je popsán sledovaný objekt, jsou popsány předměty, které objekt nese, kde je zanechal, uložil, a obrazová dokumentace, která je přílohou záznamů o sledování, je zaměřena pouze a jen na činnost objektu sledování. Při možném odhalení by bylo sledování okamžitě ukončeno, což napovídá tomu, že smyslem nebylo chránit poškozenou. Listina předložená 1. stěžovatelem pak kromě nutnosti opatření povolení obsahuje rovněž větu, že *„by bylo zcela zničující, pokud by vyšlo najevo, kdo, kým a koho nechává sledovat“*. Ta sama podle soudu svědčí o vědomé protiprávnosti celé akce, neboť si nelze představit, že by odhalení Vojenského zpravodajství při tom, jak poskytuje ochranu rodině tehdejšího předsedy vlády, mělo být „zcela zničující“. Druhým žalovaným skutkem pak stěžovatelé obešli zákon o Vojenském zpravodajství (a v něm upravený povolovací režim), neboť za peníze Vojenského zpravodajství zaplatili sledování stěžovatelkou určených osob soukromou detektivní agenturou.

13. Obvodní soud dále zamítl návrhy na doplnění dokazování, konkrétně dalším výslechem bývalého předsedy vlády a vyžádáním si vnitřních předpisů Vojenského zpravodajství s tím, že by to bylo nadbytečné. K tomu připomenul, že vnitřní akty Vojenského zpravodajství totiž nemohou (sc. nesmí) být v rozporu se zákonem.

I. b)

Napadený rozsudek Městského soudu v Praze

14. Proti rozsudku obvodního soudu podali odvolání všichni stěžovatelé, stěžovatelka i státní zástupce. Městský soud z podnětu odvolání státního zástupce zrušil rozsudek

obvodního soudu pouze ve výrocích o trestech a ve výroku o náhradě škody, a sám nově napadeným rozsudkem odsoudil stěžovatelku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tři let, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu výkonu vedoucí funkce ve státní správě v trvání deseti let, 3. stěžovatele k trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu zaměstnání nebo povolání ve zpravodajských službách, ozbrojených silách, bezpečnostních sborech nebo obecní policii v trvání osmi let, 2. stěžovatele k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tři let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu zaměstnání nebo povolání ve zpravodajských službách, ozbrojených silách, bezpečnostních sborech nebo obecní policii v trvání sedmi let, a 1. stěžovatele k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 20 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 30 měsíců, a k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu výkonu zaměstnání nebo povolání ve zpravodajských službách, ozbrojených silách, bezpečnostních sborech nebo obecní policii v trvání šesti let. Zároveň byla 1. a 2. stěžovatelovi uložena přiměřená povinnost během zkušební doby uhradit škodu, kterou trestným činem způsobili. Poškozený stát byl se svým nárokem odkázán na řízení před jiným příslušným orgánem. Odvolání všech stěžovatelů a stěžovatelky byla zamítnuta.

15. Jde-li o skutkové a právní závěry, městský soud se v zásadě ztotožnil s rozsudkem obvodního soudu. Jednání popsané ve výrokové větě rozsudku bylo podle městského soudu obsáhlým důkazním materiálem prokázáno a obsah důkazů nebyl obvodním soudem tzv. deformován, přičemž ten se náležitě zabýval rozpory mezi jednotlivými důkazy (včetně pozměněných výpovědí stěžovatelů). Rovněž nepochybil, neprovedl-li další důkazy pro nadbytečnost.

16. Podle městského soudu tak byla provedeným dokazováním zároveň vyvrácena obhajoba stěžovatelů. Motiv stěžovatelky byl prokázán svědeckými výpověďmi a záznamy o telekomunikačním provozu. Jejím motivu (získání intimních informací o poškozené) odpovídá i způsob činnosti zpravodajců, kteří (v rozporu s proklamovaným účelem) nesledovali poškozenou na veřejných místech, nýbrž pouze v jejím soukromí. Stejně důkazy (včetně výpovědi stěžovatelky v přípravném řízení) rovněž vyloučily vědomost bývalého předsedy vlády o průběhu sledování a jeho úkolování zpravodajců. Trestnosti svého jednání si mohla být stěžovatelka vědoma bez zřejmých obtíží (§ 19 odst. 2 trestního zákoníku), a to v obou případech. Městský soud dále odmítl, že by ředitel Útvaru zvláštních činností Policie České republiky nebyl dostatečně kompetentní osobou, aby dokázal rozlišit různé druhy sledování. Námitku neexistence přímého důkazu o vydání rozkazu podřízeným zpravodajcům 2. a 3. stěžovatelem odvolací soud zamítl s tím, že existenci tohoto rozkazu lze dovodit z uceleného řetězce důkazů nepřímých. Z nich vyplývá, že oba obžalovaní věděli o průběhu protiprávního sledování poškozené. Podle městského soudu je přitom logické, že žádný z příslušníků Vojenského zpravodajství nepřiznal protiprávnost tohoto sledování, neboť chránili zájmy a pověst této instituce. Zároveň nelze považovat za protiprávní postup, že jedna složka Policie České republiky zpracovává odborné vyjádření pro jinou její složku. Nevyžádání interních předpisů Vojenského zpravodajství, které jsou navíc utajovanou skutečností, není rozhodné pro právní posouzení jednání stěžovatelů, neboť tyto předpisy nemohou odporovat zákonu o Vojenském zpravodajství, definujícímu podmínky sledování osob totožně jako trestní řád. Odvolací soud tedy shodně klasifikoval jednání zpravodajců jako

nezákonné sledování. Při podezření, že je ohrožen tehdejší předseda vlády (zejména milencem jeho ženy), nespadal úkol jeho ochrany do působnosti Vojenského zpravodajství, nýbrž Policie České republiky. Z provedených důkazů je tak podle městského soudu zřejmé, že Vojenské zpravodajství se tohoto „úkolu“ ujalo, protože jeho vedoucím příslušníkům důvěřovala stěžovatelka, která se naopak snažila „prospívat“ jim.

17. Jednání stěžovatelů je podle městského soudu třeba hodnotit jako neoprávněný zásah do základních práv a svobod poškozené, neboť k němu došlo v rozporu se zákonem. Činnost zpravodajců je nutné hodnotit materiálně, a nikoliv podle jejího formálního označení (samotným Vojenským zpravodajstvím). Totéž se týká i poškozených u druhého skutku. Městský soud potvrdil závěr, že sledování obou poškozených soukromou detektivní agenturou vznikla Vojenskému zpravodajství škoda, neboť šlo o činnost absolutně nepotřebnou z hlediska působnosti této tajné služby. Navíc jde o zjevné obcházení zákona o Vojenském zpravodajství.

I. c)

Napadené usnesení Nejvyššího soudu

18. Proti rozhodnutí městského soudu podali stěžovatelé a stěžovatelka dovolání, která Nejvyšší soud odmítl napadeným usnesením. Převážnou část námitek odmítl Nejvyšší soud s odůvodněním, že nespádají pod žádný z dovolacích důvodů. Pro opožděné uplatnění nemohl Nejvyšší soud vyhovět námitce o nezákonnosti pořízení odposlechů. Nicméně k nim pro úplnost Nejvyšší soud zaujal v řízení o dovolání vlastní stanovisko (body 108 a násl.), neboť v mezidobí bylo vydáno usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019, kterým bylo podle § 314m trestního řádu rozhodnuto, že příkazem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 9. 2021 sp. zn. 0 Nt 5908/2012/V (V 24-2/2013), jakož i následnými příkazy, byl porušen zákon v části těchto rozhodnutí, týkajících se stěžovatelky. Důvodem bylo zejména nedostatečné odůvodnění konkrétních skutečností. V řízení o dovolání Nejvyšší soud uvedl, že s tímto rozhodnutím by bylo možné polemizovat, jak to učinil státní zástupce, na jehož vyjádření lze odkázat zejména v těch pasážích, kde vyjmenovává části spisu, které měly soudy v přípravném řízení k dispozici. K tomu Nejvyšší soud v dané věci uvedl, že zákonodárce (ani podle důvodové zprávy) nikterak neupravil vztah tohoto zvláštního přezkumného řízení a řízení o dovolání. Ve své judikatuře dospěl Nejvyšší soud k závěru, že přezkoumávat zákonnost a použitelnost důkazů přísluší pouze soudům v řízení ve věci samé. Tuto otázku si proto musejí posoudit samy, nikterak nevázané přezkumným rozhodnutím (viz blíže body 109 a násl. napadeného usnesení Nejvyššího soudu). Naopak zvláštní přezkumné řízení podle § 314l a násl. trestního řádu slouží pouze ke konstatování porušení zákona, přičemž posléze může sloužit jako titul pro přiznání náhrady škody nebo nemajetkové újmy. Nemá tak přímý vliv na řízení o dovolání.

19. Nejvyšší soud v řízení o dovolání v nynější věci dospěl pak k odlišnému závěru, neboť uvedené příkazy posuzoval zejména z hlediska materiálního. Nadto Nejvyšší soud v přezkumném řízení podle Nejvyššího soudu v dovolacím řízení posuzoval náležitosti těchto rozhodnutí příliš přísně („optikou roku 2020“). Předchozí praxe, rozvinutá až v následujících letech, kladla kolem roku 2012 a 2013 na rozhodnutí mnohem mírnější nároky, naopak se preferovala stručnost, zvláště ve věcech, ve kterých šlo

o použití utajovaných informací. Teprve později se judikatura rozvinula opačným směrem. Dané příkazy podle Nejvyššího soudu obstojí, jde-li o naplnění podmínek stanovených v judikatuře Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva. Nejvyšší soud rovněž zohlednil fázi trestního řízení, v níž byly příkazy vydány. Z tohoto hlediska se některé pasáže dřívějšího přezkumného rozhodnutí zdají být až přehnaně formalistické, nezohledňující spisový materiál orgánů činných v trestním řízení ve svém celku. Zapojení stěžovatelky do rozsáhlé trestné činnosti vyplývalo z celé řady důkazů, které Nejvyšší soud neměl k dispozici v řízení podle § 314l a násl. trestního řádu (konkrétně např. vyhodnocení prostorových odposlechů ze schůzky podezřelých). Její činnost sice není popsána v samotném příkazu, je však podrobně popsána v listinách, z nichž soud vycházel. Pro danou věc pak Nejvyšší soud rovněž zdůraznil, že dané příkazy k odposlechu byly vydány příslušným soudem, jak již v minulosti potvrdil rovněž Ústavní soud. Vytkl-li soud příkazům v přezkumném řízení jejich formální nedostatky, neznamená to jejich důkazní nepoužitelnost, neboť z materiálního hlediska bylo jejich vydání namístě. Nadto podle Nejvyššího soudu nešlo o takové vady, aby odůvodňovaly nezákonnost vydaných příkazů. Použití poznatků získaných na základě uvedených příkazů tedy nebylo podle Nejvyššího soudu protiprávní, neboť vady vytknuté usnesením ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019 nebyly podstatné z hlediska dodržení práva na spravedlivý proces a ochranu listovního tajemství. Nadto nelze tyto poznatky označit za rozhodující v dané věci. Pořízené odposlechy nebyly pro usvědčení pachatelů důkazem klíčovým.

20. Jde-li o další námitky, Nejvyšší soud neshledal, že by mezi závěry soudů nižších stupňů a obsahem provedených důkazů byl tzv. extrémní rozpor. Soudy přesvědčivě vysvětlily, proč nemůže obstat pozdější verze obhajoby. Skutkový stav byl v základních rysech objasněn mimo veškerou pochybnost, což stěžovatelé ani nerozporovali. Zpochybňovali však to, jak je nahlíženo na motivy a legálnost (nebezpečí) jejich jednání. Žádný důkaz nenavštěvoval tomu, že by poškozené hrozilo jakékoliv reálné nebezpečí spadající do působnosti Vojenského zpravodajství. Naopak z mnoha důkazů vyplynulo, že zájem o její sledování měla stěžovatelka, která celou akci podle všech důkazů iniciovala. Nedošlo ani k porušení pravidla *in dubio pro reo*, neboť soudy žádné pochybnosti neměly. Rovněž tak byl dostatečný rozsah dokazování, a žádné důkazy nebyly tzv. opomenuty. Rovněž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že provádění důkazu zněním interních předpisů Vojenského zpravodajství by bylo nadbytečné, neboť stěžovatelům bylo kladeno za vinu porušení zákona.

21. Dále Nejvyšší soud neshledal opodstatněnými námitky, že by činnost zpravodajců v dané věci nebyla sledováním podle § 15 zákona o Vojenském zpravodajství. Dochází-li k pořizování obrazových, zvukových, či obdobných záznamů zasahujících soukromí jednotlivce, je třeba na ně nahlížet jako na sledování s přísnějším režimem povolování. V dané věci nebyl úkol sledovat poškozenou uložen Vojenskému zpravodajství ani vládou, ani prezidentem, ani nebylo vydáno povolení předsedy senátu Vrchního soudu v Praze k použití zpravodajské techniky, a o sledování nerozhodl ministr obrany. V působnosti Vojenského zpravodajství nebyl zjištěn ani žádný důvod ke sledování poškozené. Vzhledem k tomu, že při akci byly pořízeny fotografie poškozené, spadá tato činnost do působnosti čl. 8 Úmluvy, jak ji vymezil Evropský soud pro lidská práva. Rovněž tak u druhého skutku stěžovatelé obešli zákon o Vojenském zpravodajství, neboť ke sledování poškozených nebylo vydáno povolení soudu ani souhlas ministra obrany. Vzhledem k tomu, že cílem mělo být získání soukromých informací poškozených prostřednictvím zpravodajské techniky, je nutné takovou činnost

označit za sledování. Oba soudy přesvědčivě vyloučily, že v dané věci by mělo jít o tzv. obranné kontrasledování (sledování za účelem ochrany před sledováním). Takový pojem však právní řád vůbec nezná a není podle Nejvyššího soudu důvod jej režimem povolování odlišovat od sledování, dochází-li k zásahu do základních práv a svobod bez vědomí dotčené osoby.

22. Nejvyšší soud rovněž potvrdil závěr soudů nižších stupňů, že 1. a 2. stěžovatel jednali u druhého skutku (viz sub 6) s úmyslem způsobit škodu, neboť si museli být vědomi protiprávnosti požadavku stěžovatelky na sledování zaměstnanců Úřadu vlády, které nadto nespadlo do působnosti Vojenského zpravodajství.

II.

Argumentace stěžovatelů

II. a)

Argumentace prvního stěžovatele

23. První stěžovatel namítá, že v dané věci došlo k porušení jeho práva na zákonného soudce. Po opakovaném vydání zprošťujícího rozsudku soudkyní obvodního soudu došlo k její neodůvodněné výměně jen proto, že se její názor na hodnocení důkazů neshodoval s názorem odvolacího soudu. Městský soud tak výměnou zákonné soudkyně porušil závěry ustálené judikatury Ústavního soudu.

24. Dále 1. stěžovatel namítá, že soudy měly provést důkaz zněním vnitřních řídicích aktů Vojenského zpravodajství, což se nestalo. Z vnitřního šetření vojenského zpravodajství vyplynulo, že nikdo žádné vnitřní předpisy neporušil. Odsouzením stěžovatele tak došlo k porušení zmíněných vnitřních aktů, aniž by byla prohlášena (či řešena) jejich nezákonnost. Podle zákona o Vojenském zpravodajství jsou tyto akty součástí právního řádu České republiky, ačkoliv nemohou být zveřejněny. Neseznámením se s nimi soudy odebraly stěžovateli možnost prokázat své tvrzení o jeho řádném postupu. Bez znalosti těchto dokumentů nelze rozhodnout o vině stěžovatele.

25. Stěžovatel rovněž namítá, že orgány činné v trestním řízení porušily jeho právo na obhajobu nedostatečným (nebo zcela chybějícím) poučením o možnosti nebo povinnosti nevypovídat. Dále prováděly v rozporu s právními předpisy „předvýslechy“ svědků. Svědci tedy nejprve byli předvoláni k podání vysvětlení (bez přítomnosti obhájce) a až posléze k řádné svědecké výpovědi. Takový postup je však podle stěžovatele po zahájení trestního stíhání nepřipustný, neboť jím jsou omezena práva obhajoby. Žádný ze svědků nebyl rovněž v souladu se zákonem zproštěn mlčenlivosti ministrem obrany, ale pouze jeho náměstkem.

26. Na závěr ústavní stížnosti stěžovatel namítá, že orgány činné v trestním řízení nesprávně pochopily obdobnou zpravodajskou terminologii. Konkrétně zmiňuje pojem „monitoring“, který je podle jeho názoru širší než pojem „sledování“, jak jej užíly orgány činné v trestním řízení. Podle stěžovatele do tohoto pojmu spadá i pojem „dohlížení“, který se užívá při obraně proti sledování (tzv. kontrasledování). Tento pojem je uveden v terminologickém slovníku NATO.

II. b) Argumentace druhého stěžovatele

27. Druhý stěžovatel ve své ústavní stížnosti rovněž namítá, že v řízení před městským soudem došlo k opomenutí důkazu (zněním vnitřních aktů). Navrhovaný důkaz nebyl bez dostatečného odůvodnění proveden, čímž zůstala nevyřešená otázka, zda lze uvnitř vojenského zpravodajství vydat rozkaz konkludentně. Vyřešení této otázky je přitom rozhodné pro posouzení stěžovatelovy viny za to, že údajně vydal rozkaz ke sledování poškozené. Výslovné vydání rozkazu totiž nebylo stěžovateli prokázáno. Naopak stěžovatel namítal, že dne 1. 11. 2012 (tedy v den, kdy měl být rozkaz vydán) se účastnil slavnostního předávání funkce zástupce Spojeneckých sil, a nemohl se tak věnovat přebírání agendy ředitele Vojenského zpravodajství. Sledování poškozené navíc probíhalo již od 22. 10. 2012, a je tedy nepochybné, že stěžovatel k němu nemohl vydat rozkaz. K možnosti vydání konkludentního rozkazu předložil stěžovatel znalecký posudek a svědeckou výpověď, avšak soudy tyto důkazy (sc. důkazní prostředky) nikterak nehodnotily, protože jsou jejich rozhodnutí jednak nepřezkoumatelná a jednak porušující pravidlo *in dubio pro reo*. Z navržených důkazů pak vyplývá, že rozkaz lze vydat pouze výslovně, což se v dané věci nestalo. Soudy však tuto odbornou otázku nepřijatelně vyřešily po svém. Závěr městského soudu o nerozhodnosti skutečnosti, že stěžovatel při nástupu do funkce neměl možnost zjistit obsah činnosti vojenského zpravodajství, je v rozporu s povinností prokázat naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Závěr o vydání rozkazu nelze dovozovat ani z toho, že stěžovatel údajně přistoupil na žádost stěžovatelky prověřit určité obavy. Soudy tedy nesprávně posuzovaly možnost vydání konkludentního rozkazu jako právní, a nikoliv odbornou otázku, jejíž řešení přísluší znalcům. Opomenutí předloženého znaleckého posudku je tak významnou chybou. Tato pochybení nenapravit ani Nejvyšší soud, který se s uvedenými relevantními námitkami rovněž nevyřadil.

II. c) Argumentace třetího stěžovatele

28. Třetí stěžovatel namítá, že závěry soudů jsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Žádný z důkazů stěžovatele neusvědčoval z toho, že by vydal rozkaz ke sledování poškozené. K jaké činnosti přistoupili stěžovateli podřízení, je z hlediska trestní odpovědnosti stěžovatele irelevantní. Tuto skutečnost soudy ignorují, a nikterak se nezabývaly jeho námitkou, že vydal pokyn k prověření informací o potenciálním bezpečnostním riziku kolem rodiny tehdejšího předsedy vlády. Soudy se dále nezabývaly tím, zda vůbec šlo o sledování ve smyslu interních předpisů Vojenského zpravodajství. K tomu navíc odmítly provést navrhované důkazy. Kdyby totiž interní předpisy uvedenou činnost dovolovaly, jak namítal stěžovatel, nemohlo by jít o úmyslné trestné jednání (spočívající ve vydání pokynu k „nezákonnému“ sledování). Nejenže uvedené jednání nebylo prokázáno, ale soudy ignorovaly celou řadu důkazů, které prokazují, že se nestalo. Měl-li být rozkaz stručný a ústní, je nutné prokázat jeho obsah, k čemuž však nedošlo. Žádným důkazem není tedy zjištěno, jaký údajný úkol měl stěžovatel svým podřízeným uložit. Stěžovatel je toho názoru, že závěry soudů byly ovlivněny neznalostí vnitřních předpisů Vojenského zpravodajství a absencí představy o jeho každodenní činnosti. Mělo-li by Vojenské zpravodajství žádat u prověřování všech informací vždy souhlas prezidenta, vlády či ministra (jak uvádí soudy), byla by jeho činnost ochromena. Teprve operativním šetřením se zjišťuje, zda existuje jakákoliv

hrozba a zda její řešení spadá do pravomoci Vojenského zpravodajství. Až následně se zajišťují případné další postupy (např. souhlasy se sledováním).

29. Dále 3. stěžovatel uvádí námitky obhajoby, které soudy v dané věci ignorovaly, ač jsou pro posouzení jeho trestní odpovědnosti klíčové. Především poukazuje na konzistentní výpovědi, z nichž vyplývalo, že nedal pokyn k nezákonnému sledování, nýbrž ke zjištění, zda není poškozená sledována nebo ohrožena. Tyto důkazy byly všechny ignorovány, resp. hodnoceny v extrémním nesouladu s jejich obsahem. Všechny osoby (včetně stěžovatele) vydání rozkazu sledovat poškozenou popřely. Soudy však přesto vydání takového rozkazu vzaly za prokázaný skutkový stav. Odvolací soud nesprávně dovodil „vědomí“ stěžovatele o nezákonném sledování, avšak přehlíží, že v době končícího stěžovatelova působení na Vojenském zpravodajství mu nebylo o činnosti jeho podřízených nic známo. Odvolací soud tím fakticky konstruuje objektivní trestní odpovědnost nadřízeného příslušníka. To je však z ústavního hlediska nepřijatelné, stejně jako nahrazení nedostatku důkazu o stěžovatelově vědomosti (jako prvku subjektivní stránky) faktickou činností jeho podřízených.

30. Zásadním pochybením soudů je podle stěžovatele jejich uvažování v „modu“ zákonné sledování nebo nezákonné sledování. Soudy však přehlíží, že před okamžikem zahájení sledování musí existovat časový prostor sbírání informací, v němž je zjišťováno „co se děje“, aby bylo možné posoudit nasazení dalších operativních prostředků. Právě o takovou činnost Vojenského zpravodajství v dané věci šlo. To potvrdili všichni jeho zpravodajci, jejichž výpovědi však soudy deformovaly. Vyplývalo z nich však, že jejich úkolem bylo sledovat bydliště tehdejšího předsedy vlády, a to i ve dny, kdy tam rodina nebyla, a tedy těžko mohlo jít o sledování osob. Takové sledování bylo naopak zakázáno a celá akce nebyla prováděna oddělením určeným ke sledování. Všichni zpravodajci zároveň výslovně vyloučili, že by obdrželi rozkaz sledovat poškozenou. Soudy se s těmito výpověďmi vypořádaly nelogicky s tím, že zpravodajci lhali ze strachu z postihu (za překročení zákonných pravomocí), což však vylučuje právní úprava, jednali-li by na základě rozkazu nadřízeného (sami svědci potvrdili, že se postihu neobávali). Jednali-li by tak bez něj, nemůže být zase postižen stěžovatel. Konečně, žádné pochybení zpravodajců nebylo zjištěno ani interním šetřením. Soudy však přesto vykonstruovaly existenci nezákonného rozkazu, o němž neexistuje žádný důkaz. Nadto soudy přehlíží, že prověření informace o možném ohrožení bezpečnosti tehdejšího předsedy vlády a jeho rodiny bylo povinností Vojenského zpravodajství, i kdyby snad motiv poskytnutí této informace měl být (jak naznačovala média) osobní. Důraz, který soudy kladou na tzv. odborné vyjádření a osobní poznámky zpravodajců, není namístě, neboť všichni uvedli, že pojem „sledování“, který se v poznámkách vyskytuje, neodpovídá zákonnému pojmu sledování. Konečně, i kdyby tomu bylo naopak (pro což však neexistuje důkaz), nemohl mít již stěžovatel na činnost zpravodajců v době akce žádný vliv. Soudy však bez jakýchkoliv důkazů označují výpovědi ve prospěch stěžovatele za „úmyslně lživé“ (tedy za hranici trestného jednání). Soudy ostatně deformovaly i obsah údajně usvědčujících důkazů. Například ze záznamu telefonického hovoru mezi stěžovatelem a stěžovatelkou lze dovodit nanejvýš nespokojenost stěžovatelky s činností Vojenského zpravodajství, nikoliv však existenci (tím méně nařízenou) nezákonného sledování.

31. Soudy se dále nevypořádaly s námitkou nezákonnosti některých provedených důkazů. Dané odborné vyjádření, které považuje stěžovatel za nezákonné, se zabývá problematikou sledování z pohledu Policie České republiky. Podle stěžovatele je však nepřijatelné, aby klíčový důkaz vyhotovil jeden policejní útvar pro jiný policejní útvar

a soudy jej následně nekriticky přijaly. Jediný argument městského soudu, podle nějž v mnoha trestních řízeních jsou jediným důkazem výpovědi policistů, je nutné odmítnout pro nepřiléhavost. Nadto stěžovatel zdůrazňuje, že Vojenské zpravodajství má vlastní úpravu sledovací činnosti, upravenou v interních předpisech. Tyto interní předpisy soudy odmítly jako důkazní prostředek provést pro nadbytečnost, podle stěžovatele je však jejich zhodnocení klíčové pro prokázání subjektivní stránky trestného činu. Obhajoba přitom tyto dokumenty sama předložit nemohla, neboť podle Vojenského zpravodajství obsahují utajované skutečnosti. Je-li tedy policista připravující odborné vyjádření podřízen stejnému vedení, vylučuje to objektivnost takového důkazu. Konečně stěžovatel poukazuje na to, že zpracovatel odborného vyjádření neměl k dispozici všechny potřebné listiny pro hodnocení činnosti zpravodajců, jak tito potvrdili ve svých výpovědích. Dané odborné vyjádření obsahuje řadu chybných závěrů, založených na domněnkách zpracovatele (a následně soudů). Jako příklad stěžovatel uvádí hypotézu o důvodech, pro jaké nejsou listiny ze „sledování“ podepsané. Dále stěžovatel upozorňuje na to, že uplatňování standardů platných pro sledování policejními útvary nelze bez dalšího přenést na činnost Vojenského zpravodajství. Dále stěžovatel namítá, že v oblasti sledování osob neexistovala v dané době žádná pevná a jasná pravidla, což ilustruje složitý výklad provedený Nejvyšším soudem. Soudy se tak měly vypořádat s možností právního omylu podle § 19 trestního zákoníku. Bez provedení důkazu zněním interních předpisů Vojenského zpravodajství je podle stěžovatele nemožné vyřešit tuto otázku a posoudit formu zavinění případného nezákonného sledování. Nadto je za nezákonné důkazy nutné považovat i záznamy o odposlechu telekomunikačního provozu. Jejich nezákonnost spočívá jednak v tom, že o jejich nařízení rozhodoval nepřislušný soud podle závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 4/14. Nezákonnost těchto důkazů dovozuje stěžovatel rovněž z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019, v němž bylo konstatováno, že rozhodnutími, jímž došlo k nařízení odposlechů, byl porušen zákon, a to v části týkající se stěžovatelky. Jeho závěry lze však analogicky uplatnit i vůči stěžovateli. Nejvyšší soud však nepřipustně závěry uvedeného rozhodnutí relativizuje a dovozuje, že i přesto lze hovořit o zákonně použitém důkazu. Rozhodnutí o (ne)zákonnosti odposlechu se pak musí nutně projevit i v dané konkrétní věci (nejde tedy jen o rozhodnutí sjednocující postup soudů *pro futuro*). K tomu stěžovatel upozorňuje na zdánlivý paradox, kdy na jedné straně je mnohaletý postup (potvrzený interními předpisy) příslušníků Vojenského zpravodajství označen za trestný čin, avšak důkaz, pořízený podle Nejvyššího soudu v rozporu se zákonem, je stále procesně použitelný.

II. d)

Argumentace stěžovatelky

32. Mimo námitek uplatněných ostatními stěžovateli stěžovatelka zdůrazňuje, že v dané věci nebylo prokázáno naplnění znaků uvedené skutkové podstaty. Soudy nesprávně posoudily kauzální nexus mezi stěžovatelčiným jednáním a údajným následkem. Stěžovatelčino jednání vůbec není trestným činem. Nadto hodnotící závěry soudů jsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Závěry soudů nerespektují pravidlo *in dubio pro reo*. Důležité důkazy pak soudy neprovedly bez dostatečného odůvodnění. Stěžovatelka uvádí další výsledek bývalého předsedy vlády. Bez doplnění dokazování nebylo prokázáno stěžovatelčino zavinění bez důvodných pochybností. Obvodní soud jej pouze vykonstruoval (ze svých domněnek) v rozporu s ústavními principy. Soudy vyšších stupňů pak tato pochybení vůbec nenapravily a s uplatněnými

námítkami se nevyřádaly. Vinu stěžovatelky soudy navíc dovodily z nezákonně pořízených odposlechů, jejichž nezákonnost potvrdil i Vrchní soud v Praze. Soud nařizující odposlechy nijak neodůvodnil naplnění podmínek pro takový postup, navíc jako neodkladného a neopakovatelného úkonu. Tím vyvstává otázka použitelnosti dalších, následně získaných důkazů. Judikatura není v této otázce jednotná. Vina pachatele však musí být podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva prokázána pouze zákonně získanými důkazy. Soudy nikterak neprokázaly naplnění podmínek pro odsouzení stěžovatelky jako organizátorky trestného činu.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

33. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnosti byly podány včas oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení, v němž byla vydána rozhodnutí, která svými ústavními stížnostmi napadají. Ústavní soud je k jejich projednání příslušný. Stěžovatelé jsou právně zastoupeni v souladu s § 29 až 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“). Stěžovatelé vyčerpali všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnosti jsou přípustné (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

34. K tomu Ústavní soud upřesňuje, že 1. stěžovatel do petitu své ústavní stížnosti nezahrnuje ostatními stěžovateli napadené usnesení Nejvyššího soudu, jímž bylo odmítnuto rovněž jeho dovolání jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu. Stěžovatel nicméně toto rozhodnutí ve své ústavní stížnosti zmiňuje a rovněž jej k ústavní stížnosti přiložil, z čehož Ústavní soud dovodil, že ústavní stížnost směřuje rovněž proti tomuto rozhodnutí. Ústavní soud tak neshledal důvod k odmítnutí stížnosti, neboť jde o odstranitelnou vadu návrhu (srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 20. 4. 2004 ve věci *Bulena proti České republice*, stížnost č. 57567/00). Ústavní soud proto nepovažoval za nutné vyzývat stěžovatele k upřesnění petitu jeho ústavní stížnosti, nýbrž vzal v úvahu všechna jím předložená tvrzení a přezkoumal ústavní stížností napadená rozhodnutí, včetně rozhodnutí Nejvyššího soudu.

IV.

Vyjádření účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení

35. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejším účastníkům řízení.

36. Nejvyšší soud ve svém vyjádření plně odkázal na obsah napadeného rozhodnutí, v němž se vypořádal se všemi námítkami stěžovatelů. Ti v ústavních stížnostech tytéž námítky zopakovali, přičemž vycházeli z vlastní (a důkazy nepodložené) skutkové verze.

37. Městský soud se k ústavním stížnostem nevyjádřil.

38. Obvodní soud ve svém vyjádření navrhl, aby ústavní stížnosti byly zamítnuty, neboť k žádnému porušení ústavních práv stěžovatelů nedošlo. Věc byla jinému soudci přidělena v souladu s rozvrhem práce.

39. Nejvyšší státní zastupitelství ve svém vyjádření uvedlo, že v části, namítající porušení práva na zákonného soudce, stěžovatelé řádně nevyčerpali opravné prostředky. Totéž platí i u námitek protiústavnosti úkonů, které 1. stěžovatel nazývá předvýslechy, jakož i u námitek nezákonnosti odposlechlů. Tu vznesl v řízení o dovolání jen 3. stěžovatel, avšak ani on nenamítal, že by pro odposlechy nebyly splněny všechny zákonné podmínky. Jeho námitka spočívala pouze v rozhodování místně nepřislušným soudem. K obsahu této námítky vyjádření zdůraznilo, že soud rozhodující v přezkumném řízení o nezákonnosti odposlechlů neměl k dispozici úplný spisový materiál. Dále Nejvyšší státní zastupitelství upozornilo na nekonzistentnost argumentace 3. stěžovatele, který na jedné straně uvádí, že žádný rozkaz nevydal, aby následně uvedl, že jako ředitel Vojenského zpravodajství musel rozkaz vydat (měl-li povědomí o bezpečnostní hrozbě pro rodinu tehdejšího předsedy vlády). Ve zbytku vyjádření odkázalo na obsáhlá vyjádření k podaným dovoláním.

40. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci – pobočka v Ostravě (dále jen „vrchní státní zastupitelství“) uvedlo, že námitku odnětí stěžovatelů (pozn. druhého a třetího stěžovatele a stěžovatelky) k porušení práva na zákonného soudce vyřešil již Ústavní soud v nálezu ze dne 13. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 564/17. S důkazními návrhy obhajoby se soudy vypořádaly v souladu s judikaturou Ústavního soudu. Závěry soudů nejsou podle vrchního státního zastupitelství ani v rozporu s pravidlem *in dubio pro reo*, ani v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. V této části jsou ústavní stížnosti totožné s podanými dovoláními, pročež lze odkázat na způsob, jakým se s těmito námitkami vypořádaly Nejvyšší soud a Nejvyšší státní zastupitelství ve vyjádření k dovolání. Totéž platí u námitek týkajících se údajné nezákonnosti pořízených odposlechlů.

V.

Repliky stěžovatelů

41. Výše uvedená vyjádření byla stěžovatelům zaslána na vědomí a k případné replice. Této možnosti využili první a třetí stěžovatel.

42. První stěžovatel ve své replice odkázal na svou argumentaci v ústavní stížnosti s tím, že proces před obecnými soudy považuje za politický. Především z politických důvodů došlo podle jeho názoru k výměně rozhodující soudkyně obvodního soudu.

43. Třetí stěžovatel k zaslaným vyjádřením uvedl, že i nadále trvá na argumentaci uplatněné v ústavní stížnosti. Setrval na názoru, že způsob, jakým se soudy vypořádaly s jeho námitkami, je ústavně nekonformní. Odmítl, že by jeho argumentace byla nekonzistentní, jak uvedlo Nejvyšší státní zastupitelství, přičemž stejně chybně jí vyhodnotily i obecné soudy v napadených rozhodnutích. Stěžovatel znovu uvedl, že nevydal žádný příkaz ke sledování poškozené. Musel nicméně nechat prověřit informace, že okolí tehdejšího předsedy vlády hrozí nebezpečí. Příkaz ke sledování by vydal až v případě potvrzení nějaké hrozby. Při pouhém prověřování rizika nebylo sledování kohokoliv namístě. Argumentace orgánů činných v trestním řízení svědčí

o elementární neznalosti fungování zpravodajských služeb. Dále stěžovatel uvedl, že všechny námitky byly soudům předestřeny včas. Je pravdou, že argumentace o nezákonnosti nařízení odposlechu byla doplněna až po lhůtě k podání dovolání, avšak nešlo o rozšíření dovolacích důvodů, nýbrž pouze doplnění odůvodnění dovolání. Navíc usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019 bylo vydáno až po uplynutí lhůty pro podání dovolání, takže nebylo možné tuto argumentaci dříve předestřít. Nic tedy podle stěžovatele nebrání jejímu uplatnění v řízení o ústavní stížnosti.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavních stížností

44. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu obecných soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy); vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, „superrevizní“ instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost napadených soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto nutno vycházet (mimo jiné) z pravidla, že vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě záležitostí obecných soudů a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je dané rozhodování stiženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady přitom jde, lze zjistit z judikatury Ústavního soudu. Proces interpretace a aplikace podústavního práva bývá stižen kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí – z hlediska řádně vedeného soudního řízení – neakceptovatelné „libovůle“, spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, resp. který odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. k tomu např. nález ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

45. Obsáhlé námitky všech stěžovatelů se do značné míry prolínají, protože nebylo třeba se s nimi vypořádávat u každého stěžovatele zvlášť, jak to učinily městský soud a Nejvyšší soud v napadených rozhodnutích. Z hlediska svého postavení soudního orgánu ochrany ústavnosti se proto Ústavní soud postupně zabýval: 1) obecnými námitkami k hodnocení protiprávnosti jednání, které je stěžovatelům kladeno za vinu v napadených rozhodnutích, 2) následně námitkami týkajícími se porušení procesních ústavních práv stěžovatelů a, 3) námitkami, které se týkají konkrétních hmotněprávních a skutkových aspektů posuzované věci.

IV. a)

Obecné námitky k posouzení protiprávnosti jednání stěžovatelů

46. V první řadě je třeba zdůraznit, že nyní posuzovaná věc ukázala určitý systémový nedostatek v kontrole respektování (nejen) základních práv a svobod občanů České republiky tajnými službami, konkrétně Vojenským zpravodajstvím. Jednání, za něž byli

stěžovatelé odsouzení, vykazuje znaky zneužití nedostatků v kontrolních mechanismech v zákoně o Vojenském zpravodajství. Podrobně procesní mechanismy používané podle tohoto předpisu popsal Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí, přičemž není podle Ústavního soudu nutné je znovu opakovat (viz zejm. body 168 a násl. napadeného usnesení Nejvyššího soudu).

47. Z ústavněprávního hlediska je však vhodné zdůraznit nepřijatelnost obhajoby prvních tří stěžovatelů, která, stručně řečeno, vycházela z premisy nepostižitelnosti „poslušného vojáka“. V podmínkách demokratického právního státu, respektujícího základní práva a svobody (čl. 1 odst. 1 Ústavy) při vázanosti veškeré státní moci zákonem (čl. 2 odst. 3 Ústavy), není možné, aby ozbrojené složky a tajné služby státu bez řádného zákonného procesu plnily příkazy jakkoliv vysoce postavených politických činitelů, natož pak osob, které takovými vysoce postavenými politickými činiteli nejsou (ač je mohou z různých důvodů fakticky ovládat). Podle Ústavního soudu tak není pro posouzení trestnosti jednání stěžovatelů (v obecné rovině) vůbec rozhodná otázka, zda o sledování své bývalé manželky věděl (nebo jej nařídil) bývalý předseda vlády. Zpravodajci tajné služby, kteří by toliko na příkaz bývalého předsedy vlády sledovali jeho manželku, aniž by měli v řádném procesu zajištěno dodržování všech zákonných i ústavních pravidel, by jednali rovněž protiprávně. Názory stěžovatelů, že jako vojáci nemohou zpochybňovat osobní příkazy politických představitelů (natož jiným jim nenadřizených osob), neodpovídá principům právního řádu České republiky jako demokratického právního státu. Jediným právně akceptovatelným postupem stěžovatelů proto mohlo být pouze odmítnutí „vykonat“ pokyny či úkoly ke sledování poškozených, *nota bene* (ovšem jak jinak) dané jim pouze ústně.

48. Skutečnost, že všichni stěžovatelé považovali své jednání za legální, a ani jeden z jejich podřízených rovněž neoznačil jejich jednání za nezákonné (ostatně Vojenské zpravodajství kárně nikoho nepotrestalo, jak stěžovatelé argumentovali), podle Ústavního soudu nedokládá, že vše proběhlo v souladu s právními předpisy a principy fungování zpravodajských služeb, jako spíše o nedostatečně kontrolovaném prostředí Vojenského zpravodajství, v němž nemuselo být podobné jednání vyloučené. Na rozdíl od policejních orgánů, které zpravidla zasahují do základních práv a svobod jednotlivců za účelem získání usvědčujících důkazů, jejichž legalitu následně zkoumá nezávislý státní zástupce a soudce, sleduje činnost Vojenského zpravodajství jiné cíle a plní jiné úkoly, a postrádá proto tento standardní nezávislý kontrolní mechanismus. Povinnost vyžádat si povolení soudu k užití zpravodajské techniky (§ 9 odst. 1 zákona o Vojenském zpravodajství) je, jak ukazuje i daná věc, obtížně vymahatelná. Kontrolu vládou lze pak jen těžko označit za účinnou, má-li jejím předmětem být nelegální činnost ve prospěch některého z jejích členů či dokonce jejího předsedy. Jediným *ex post* kontrolním mechanismem je tak činnost kontrolního orgánu Poslanecké sněmovny (§ 21 až 24 zákona o Vojenském zpravodajství, dále též § 16m téhož zákona). V takové právní situaci může v podmínkách utajení dojít k odhalení konkrétního či dokonce trvalejšího porušování právních předpisů, vlastně jen shodou okolností, jako tomu bylo v dané věci, v níž byla trestná činnost stěžovatelů odhalena pomocí odposlechů při prověřování podezření ze spáchání úplně jiné trestné činnosti. Část širší (politické) odpovědnosti za jednání všech stěžovatelů tak leží rovněž na kontrolním orgánu Vojenského zpravodajství a na zákonodárci, který takovýto v praxi zneužitelný systém uvedl v život. Zohlednit výše popsané je však nutné rovněž při hodnocení možností právního omylu podle § 19 trestního zákona, který se snad měl opírat o dlouhodobou, zdánlivě legitimní praxi, která však nebrala v potaz základní práva a svobody jednotlivce, ač si toho byli stěžovatelé podle provedených důkazních

prostředků vědomi. Podle výsledků soudního řízení i jejich obhajoby je však zřejmé, že se rozhodli tento nedostatek ignorovat, či dokonce zneužít. Tento nedostatek se pak rozdílně projevil u obou skutků (viz níže).

IV. b)

Námítky týkající se porušení procesních ústavních práv stěžovatelů

49. Za nedůvodné považuje Ústavní soud výslovně vznesené námítky stěžovatelů týkající se porušení jejich ústavně zaručených procesních práv podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny. V první řadě je nutné odmítnout námítky porušení práva na zákonného soudce. S těmi se již Ústavní soud vypořádal v nálezu ze dne 13. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 564/17 (N 60/85 SbNU 101), kterým byly zamítnuty ústavní stížnosti druhého a třetího stěžovatele a stěžovatelky. V dané věci Ústavní soud neshledal důvod se od zevrubně odůvodněných závěrů jakkoliv odchýlit a postupovat podle § 23 zákona o Ústavním soudu. Obecné soudy byly v nynější věci naopak těmito právními závěry vázány. Co se týče ostatních námitek, souvisejí s konkrétními námítkami vedení soudního řízení a hodnocením důkazů obecnými soudy, což je spojeno s možným porušením čl. 37 odst. 1 a 2, čl. 38 odst. 2 a čl. 40 odst. 1, 2 a 3, jakkoli stěžovatelé porušení těchto ustanovení výslovně nenamítají.

50. Námítku porušení ústavních práv nelze shledat důvodnou ve stěžovateli namítaném neprovedení navržených důkazů. Zejména jde o tzv. statuty, popř. vnitřní předpisy Vojenského zpravodajství (srov. § 22 zákona o Vojenském zpravodajství), případně další listiny upravující postupy jeho pracovníků. V tomto směru lze přisvědčit soudům, že obsah těchto dokumentů nemohl mít při posuzování trestní odpovědnosti stěžovatelů žádný význam z hlediska jejich exkulpace. Takové předpisy nemohou být v rozporu se zákonem, který jsou příslušníci vojenského zpravodajství povinni dodržovat (*lex superior derogat lex inferiori*). Proto argumentace dodržováním vnitřního předpisu, který prý stanovil něco jiného než zákon zmocňující k jeho vydání a předurčující jeho obsah, je nepřijatelná (zde neplatí rčení „*košile bližší než kabát*“). Nic takového nelze vyvodit ani z § 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zpravodajských službách“), ani z přílohy č. 18 nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací. Jde o vnitřní organizaci Vojenského zpravodajství schvalovanou vládou.

51. Má-li mít činnost zpravodajské služby účinky navenek, musí být v souladu s právním řádem České republiky. Působnost Vojenského zpravodajství je pak vymezena zákonem o zpravodajských službách (viz jeho § 1, 2, § 5 odst. 3 a násl. ustanovení a § 1 odst. 2 zákona o Vojenském zpravodajství), nikoli mimo jeho rámec, či dokonce v rozporu s ním (*prater legem* či *contra legem*) nějakým vnitřním předpisem. Jinak zákony o zpravodajských službách důsledně uvádějí obrat jiný „právní“ předpis, nikoli odkaz na zvláštní vnitřní předpis, který povahu právního předpisu nemá; může zavazovat jen po služební či organizační linii, nikoli navenek, takže nemusí (zde ani nesmí) být obecně přístupný a závazný, natož pak pro soudní rozhodování (čl. 95 odst. 1 Ústavy). Vyhlášení ve Sbírce zákonů není podmínkou jejich platnosti, nehledě na utajení jejich obsahu již z povahy věci, stejně jako to, že na zpravodajské služby se nevztahují ustanovení zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy [§ 1 odst. 1 písm. b), § 5 odst. 6 tohoto zákona]. Tím má být vyjádřeno, že:

a) subjekty (osoby), stojící mimo organizační strukturu Vojenského zpravodajství, nepodléhají jeho vnitřním předpisům či statutu,

b) že tyto vnitřní předpisy či statuty (bez ohledu na schválení vládou) nemohou opravňovat orgány Vojenského zpravodajství k zásahům do právní pozice někoho, kdo stojí mimo jeho organizační strukturu, a

c) že za těchto okolností je třeba klást zvýšený důraz na dodržování zákonnosti uvnitř samotné zpravodajské služby, tj. z povahy věci samé zvýšenými nároky na výkon řídicích oprávnění vedoucích pracovníků zpravodajských služeb, konkrétně v nynější věci vedoucích příslušníků Vojenského zpravodajství a jejich odpovědnost za nezákonné omezení či poškození práv a svobod osob (viz k tomu § 23 zákona o Vojenském zpravodajství).

52. Všichni tři stěžovatelé byli vedoucími příslušníky Vojenského zpravodajství, jejichž úkolem bylo mimo jiné zajistit výkon činností této instituce v souladu se zákonem, proto nelze uvažovat ani o jejich právním omylu podle § 19 trestního zákoníku. Stejně tak není rozhodující, jaké činnosti byly těmito dokumenty označovány jako sledování, kontrasledování či užití zpravodajské techniky. Soudy zde vyšly z materiální stránky jednání kladeného jim za vinu, nikoli z ustálených obrátů, slovníku, výraziva či zvláštní terminologie používaného v oboru zpravodajské činnosti, jak ji stěžovatelé ve své obhajobě označovali a jak se na ni odvolávali, což není v rozporu s čl. 39 Listiny. Obdobně je pro hodnocení skutku soudem rozhodující následek (např. ublížení na zdraví), i když se pachatel brání, že došlo jen k „fyzické interakci“ apod. Ústavní soud již v nálezu ze dne 5. 11. 2018 sp. zn. IV. ÚS 4072/17 uvedl jako příklad abdukce známé rčení o něčem, co se projevuje či chová jako kachna, tak jí také zpravidla je. Jak již bylo uvedeno (viz sub 20), skutkový stav byl v základních rysech objasněn mimo veškerou pochybnost, což stěžovatelé ani nerozporovali. Zpochybňovali však své motivy, legálnost svého jednání, popř. jeho terminologické vymezení podle vnitřních předpisů této zpravodajské služby.

53. To se týká obou skutků, za jejichž spáchání byli stěžovatelé shledáni vinnými a odsouzeni. Třeba též zdůraznit, že ve věci stěžovatelů nešlo o posouzení odmítnutí rozkazu, kterým by se někdo zřejmě dopustil trestného činu. Ten jim stěžovatelka, která byla v rozhodné době vrchní ředitelkou Sekce kabinetu předsedy vlády, ani nemohla vydat. Šlo naopak o to, že takový rozkaz vydali v rozporu se zákonem.

54. Rovněž nebylo namístě z těchto dokumentů zjišťovat, jakou předepsanou formu má mít rozkaz uvnitř Vojenského zpravodajství, neboť i to je skutečnost z hlediska trestní odpovědnosti nerozhodná, *nota bene* za skutek spočívající ve vydání (tedy nikoli neuposlechnutí) rozkazu, jehož nezákonnosti si museli být stěžovatelé vědomi. Zda šlo či nešlo o platný rozkaz (z hlediska pravidel Vojenského zpravodajství či vojenské hierarchie obecně), je rovněž z pohledu naplnění podmínek trestní odpovědnosti nerozhodné. Z toho důvodu je třeba jako irelevantní důkazní návrhy odmítnout i různé znalecké posudky (či vyjádření), které měly dát odpověď na otázku, jakou nutnou formu má mít rozkaz vydávaný uvnitř Vojenského zpravodajství. Takový důkaz by z pochopitelných důvodů mohl být relevantní pouze tehdy, zkoumal-li by soud, zda nějaký rozkaz byl vydán v souladu se zákonem, kterým je podle čl. 95 odst. 1 Ústavy vázán. Soudy však řešily pravý opak, tedy zda stěžovatelé vydali rozkaz porušující dokonce předpisy trestního práva. Jeho forma je tak nerozhodná, přičemž nejde o odbornou mimoprávní otázku, jak namítal 2. stěžovatel, nýbrž o otázku ryze trestněprávní.

55. Ústavní soud nepřisvědčil ani námitce nezákonnosti nařízení nebo provedení některých důkazů. Jde-li o nařízení a provedení odposlechů v posuzované věci, je namíste většinu námitek odmítnout, neboť nebyly řádně a včas uplatněny v řízení před obecnými soudy, jak vyplývá z výše uvedeného. V takové situaci Ústavní soud zásadně nemůže takovým námitkám vyhovět (viz např. bod 23 nálezu ze dne 8. 4. 2021 sp. zn. IV. ÚS 3418/18). Stěžovatelům nic nebránilo tyto námitky (jde zejména o ty z nich, které byly předmětem řízení podle § 314l trestního řádu) uplatňovat od počátku trestního řízení. V takové procesní situaci nemůže Ústavní soud vytýkat obecným soudům, že porušily ústavní práva stěžovatelů, neboť nedostaly kvalifikovanou možnost se s těmito námitkami předtím vypořádat.

56. Výjimku z této zásady představují v nynější věci dvě námitky.

57. První z nich je nedůvodná námitka, že příkazy k odposlechům byly vydány místně nepřislušným soudem. Tou se beze zbytku vypořádal Nejvyšší soud (viz podrobně body 108 a násl. napadeného usnesení), přičemž k jeho přílehlavým závěrům, opírajícím se o ustálenou judikaturu Ústavního soudu (viz též sub 40), není třeba dalšího doplnění.

58. Druhou námitkou předestřenou Ústavnímu soudu bylo tvrzení, že Nejvyšší soud, rozhodující v řízení o dovolání, byl (ať již *ex lege* nebo toliko materiálně) vázán usnesením ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019, v kterém dospěl k závěru, že vůči stěžovatelce došlo při nařízení odposlechů k porušení zákona. Viz k tomu např. námitku třetího vedlejšího účastníka sub 31 *in fine*, podle kterého je paradoxem, kdy na jedné straně je mnohaletý postup (potvrzený interními předpisy) příslušníků Vojenského zpravodajství označen za trestný čin, avšak důkaz, pořízený podle Nejvyššího soudu v rozporu se zákonem, je stále procesně použitelný. Tuto námitku nemohli stěžovatelé uplatnit v řízení před obecnými soudy, neboť toto rozhodnutí bylo vydáno až po právní moci odsuzujících rozsudků (a uplynutí lhůty k podání dovolání).

59. Nejvyšší soud přesto na tuto později doplněnou námitku obsáhle reagoval. Z jeho obecných závěrů se Ústavní soud nemůže ztotožnit s tvrzením, že soudy rozhodující ve věci samé nejsou vázány rozhodnutím Nejvyššího soudu v řízení podle § 314l trestního řádu. Jde-li o soudy prvního a druhého stupně, pro ty je takové rozhodnutí skutečností, kterou musí vzít v potaz a vypořádat se s ní prostřednictvím tzv. justičního dialogu, dospějí-li k odlišnému závěru. Avšak samotný Nejvyšší soud jako strukturovaný orgán je podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zavázán následovat právní názor vyjádřený v rozhodnutí jiného senátu Nejvyššího soudu, anebo předložit svůj odlišný názor k posouzení tzv. velkému senátu. Ze znění a smyslu tohoto ustanovení nevyplývá podle Ústavního soudu důvod, pro nějž by se toto ustanovení nemělo uplatnit v situaci, kdy senát rozhodující o dovolání dospěje k jinému právnímu názoru než senát rozhodující o přezkumu příkazu k odposlechu. Nelze tedy přisvědčit obecnému názoru, že by mezi oběma rozhodnutími nebyl žádný vztah závaznosti.

60. Uvedený chybný právní závěr však není podle Ústavního soudu zároveň dostatečným důvodem pro zrušení napadených rozhodnutí. Jak je ze srovnání odůvodnění obou rozhodnutí Nejvyššího soudu (usnesení ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019 a nynější ústavní stížností napadeného usnesení ze dne 26. 5. 2021 č. j. 5 Tdo 1416/2019-6343) patrné, jádro rozdílnosti názorů obou senátů spočívá v hodnocení skutkových okolností

daného případu. Ústavní soud nepovažuje za nutné již výše uvedené rozdíly na tomto místě znovu podrobně popisovat. Je však podle něj zřejmé, že rozdílnost názorů jednotlivých senátů vychází částečně z odlišné šíře zkoumaného spisového materiálu (viz argumentaci Nejvyššího soudu a poznámku Nejvyššího státního zastupitelství k úplnosti soudního spisu sub 39), a především pak z názoru na dostatečnou prokázanost konkrétního zapojení stěžovatelky do tehdy prověřované trestné činnosti. Jde tedy o rozdílné hodnocení skutkového stavu, nikoliv rozdílný výklad ustanovení právních předpisů. Ústavní soud nemůže spekulovat, k jakému právnímu názoru by různé senáty Nejvyššího soudu došly v situaci, ve které by měly k dispozici spisový materiál (k této okolnosti viz blíže i bod 125 napadeného usnesení Nejvyššího soudu) se stejným obsahem a rozhodovaly ve stejné době, což však není tento případ.

61. Rovněž je třeba přisvědčit názoru Nejvyššího soudu, že nikoliv každé porušení zákona musí nutně vést k nepoužitelnosti daného důkazu jako celku. Ani ze závěrů usnesení ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019 nevyplývá, že by orgány činné v trestním řízení postupovaly jakkoliv svévolně, či porušily nějakou kogentní normu. S možností použít získané důkazy v dané trestní věci se pak zabývaly všechny trestní soudy, a Ústavní soud neshledal v jejich závěrech žádné ústavně relevantní pochybení.

62. Toliko pro úplnost lze dodat, že vplynuly-li by z usnesení ze dne 27. 5. 2020 sp. zn. 4 Pzo 9/2019 jakékoliv nové skutkové okolnosti o nedostacích při nařizování či provádění odposlechů, šlo by o novou skutečnost uplatnitelnou v řízení o povolení obnovy řízení (za splnění podmínek § 278 trestního řádu), nikoliv v řízení o dovolání nebo v řízení před Ústavním soudem o následné ústavní stížnosti. Řízení o ústavní stížnosti podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu je řízením, jehož předmětem je tvrzený zásah do ústavně zaručených práv a svobod, nikoli prokazování nových skutečností nebo důkazů podle § 278 odst. 2 trestního řádu jako důvod pro povolení obnovy řízení.

63. Není možné přisvědčit ani námitce 1. stěžovatele, že „předvyslechy“ svědků byly provedeny nezákonným způsobem. Jednak jde o námitku povšechnou (ústavní stížnost neuvádí žádné konkrétní svědky, kteří by byli takto „vyslýcháni“). Především je ale prvotní „vytěžení“ potenciálního svědka (při tzv. podání vysvětlení) nutným důsledkem postupu v situaci, kdy není zřejmé, že vypovídající osoba může sdělit jakékoliv podstatné skutečnosti. Nadto, konkrétně v dané věci, takový postup může rovněž sledovat legitimní cíl ochrany utajované identity příslušníků Vojenského zpravodajství a utajovaných informací, jejichž relevantnost pro trestní řízení nebyla v dané době postavena najisto. Ostatně podaná vysvětlení nemohla být následně provedena jako procesně použitelný důkaz bez souhlasu obhajoby. Konečně přisvědčit nelze ani tomu, že by svědci nebyli zákonným způsobem zbaveni mlčenlivosti (podle stěžovatele zbavení mlčenlivosti nepodepsal ministr obrany, nýbrž pouze jeho náměstek). I tato námitka je obecná a neuvádí žádné konkrétní svědky. Ve spise obvodního soudu jsou pak založeny listiny podepsané ministrem obrany (viz např. č. l. 1891, 1908 nebo 2104). Vzhledem k uvedenému tak Ústavní soud nepovažoval za nutné zkoumat, zda byly v dané věci splněny podmínky delegace pravomoci zproštění mlčenlivosti na náměstka ministra obrany.

64. Zproštěním mlčenlivosti stěžovatelů (v postavení obžalovaných) se zabývaly dostatečně obecné soudy, a jejich závěrům (že obvinění nemohou být nuceni k výpovědi

a zároveň se mohou libovolně hájit) nelze z ústavněprávního hlediska nic vytknout (čl. 37 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny).

65. Za nezákonný nelze považovat ani důkaz odborným vyjádřením Útvaru zvláštních činností Policie České republiky, které, stručně řečeno, hodnotilo zpravodajskou kvalitu práce zaměstnanců Vojenského zpravodajství (viz k tomu zejména rekapitulaci výpovědi ředitele Útvaru zvláštních činností Policie České republiky na str. 59 a násl. rozsudku obvodního soudu). Nelze přisvědčit tomu, že by takové vyjádření bylo z podstaty věci nezákonné, protože jej vypracovává na žádost jednoho policejního útvaru (vyšetřujícího trestnou činnost a zahajujícího trestního stíhání) jiný policejní útvar či jeden policista pro druhého policistu (námitka 3. stěžovatele). Takový postup žádný právní předpis nezapovídá. Přijetím takového právního názoru by kromě případů, které uvádí městský soud (viz str. 55 jeho rozsudku), byla rovněž ochromena např. činnost Kriminalistického ústavu Policie České republiky, kde jde o podobné postupy a situace. Skutečnost, že všechny policejní složky mají jednotné policejní i politické vedení, není podle Ústavního soudu v obecné rovině natolik důležitá, že by tím byla zpochybněna věrohodnost práce policejních orgánů v každé konkrétní trestní věci. Obhajoba má vždy možnost závěry práce policejních pracovníků zpochybnit, což v posuzované věci opakovaně využívala.

66. Pro úplnost je třeba dodat, že policejní orgán sám důkazy autoritativně v řízení před soudem nehodnotí, to je úkolem nezávislého soudu. Nezákonnost tohoto vyjádření nezpůsobuje ani to, že jeho zpracovatel neměl k dispozici všechny listiny, které jsou podle obhajoby nezbytné. To může mít vliv na důkazní sílu tohoto vyjádření, nikoliv jeho (ne)zákonnost. Skutečnost, že vyjádření obsahuje „domněnky“ zpracovatele, je rovněž v souladu s obvyklou praxí zpracování odborných vyjádření a znaleckých posudků. Obhajoba má následně možnost tyto přiznané domněnky vyvrátit, resp. poukázat na jejich irelevanci. Konečné hodnocení je pak podle čl. 40 odst. 1 Listiny na soudu samotném (*iudex peritus peritorum*). Proto ani porušení tohoto ústavního požadavku Ústavní soud neshledal.

IV. c)

Námítka konkrétního porušení ústavně zaručených práv a svobod stěžovatelů

67. Dále Ústavní soud posoudil důvodnost obsáhlých námitek stěžovatelů, které se týkaly způsobu, jakým soudy provedené důkazy hodnotily. K tomu je třeba v první řadě připomenout, že Ústavnímu soudu zásadně nepřísluší přezkoumávat správnost hodnocení důkazů a výkladu podústavního práva. Zasáhnout proti postupu obecných soudů může pouze tehdy, překročí-li ústavní meze výkonu jejich pravomocí. V souvislosti s hodnocením důkazů dojde k takové situaci zejména tehdy, jsou-li závěry soudů v tzv. extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů, tedy nelze-li k takovým závěrům dospět při žádném rozumném výkladu obsahu důkazů. Žádné takové pochybení Ústavní soud v dané věci neshledal.

68. Obsáhlé závěry obecných soudů v odůvodnění jejich rozhodnutí (rozsudek obvodního soudu 106 stran, rozsudek městského soudu 69 stran a rozsudek Nejvyššího soudu 62 stran textu) Ústavní soud nepovažuje za nutné na tomto místě znovu opakovat či reprodukovat (pro jejich stručné shrnutí lze odkázat na část I. tohoto usnesení). Z ústavněprávního hlediska však považuje Ústavní soud za nutné doplnit, že soudy velmi

podrobně a důkladně obsah všech provedených důkazů rozebraly a dospěly k odůvodněným a ústavně přijatelným závěrům. Žádná část napadených rozhodnutí není v rozporu s pravidlem *in dubio pro reo*, dovozovaným z čl. 40 odst. 2 Listiny, neboť žádné důvodné pochybnosti (relevantní pro trestní odpovědnost stěžovatelů) soudy neměly, čemuž odpovídá obsah důkazů.

69. Vyřešení „běžných“ rozporů mezi důkazními prostředky (např. mezi dvěma svědeckými výpověďmi) nespadá do kompetence Ústavního soudu. Skutečnost, že k některým závěrům soudy dospěly na základě nepřímých důkazů, není porušením žádného ústavního ani zákonného pravidla. To se týká zejména námitky tvrzeného nevydání rozkazu k nezákonnému sledování žádným ze stěžovatelů. Z ostatních nepřímých důkazů (výpovědi v přípravném řízení, záznamy telekomunikačního provozu a výsledky sledování) soudy ústavně konformním způsobem dovodily, že všichni tři stěžovatelé vědomě postupovali v rozporu se zákonem, nařídili-li svým podřízeným provádět „monitoring“ poškozené (fakticky nedovolené sledování jejího pohybu a styků). S konkrétními námitkami [např. že 2. stěžovatel byl v den nástupu do funkce mimo budovu Vojenského zpravodajství (viz blíže sub 28) nebo že 3. stěžovatel neměl možnost povahu jednání zpravodajců v terénu kontrolovat] se rovněž dostatečně vypořádaly obecné soudy. Z nestandardního jednání stěžovatelů (zejména vůči stěžovatelce, a naopak stěžovatelky vůči nim) je zřejmá jejich vědomost o skutečné povaze porušení práv poškozené.

70. Těžištěm námitek všech stěžovatelů bylo tvrzení, že u prvního z popsaných skutků neprovádělo Vojenské zpravodajství sledování (případně použití zpravodajské techniky), k němuž by bylo zapotřebí povolení soudu. Ani s touto námitkou není možné se ztotožnit. Soudy (zejména Nejvyšší soud) přesvědčivě popsaly důvod, pro který je nutné činnost popsanou zpravodajci hodnotit jako sledování ve smyslu všech závazných zákonných předpisů. Nešlo tedy obrazně řečeno o volnočasovou aktivitu zpravodajců. Stěžovatelé přitom v průběhu celého řízení nepředložili žádný dostatečný argument, z něž by bylo možné dovodit, že ze znění zákonů nemohli charakter dané činnosti rozpoznat.

71. Ústavní soud nepřisvědčil ani nepřijatelnému a rozporuplnému tvrzení v ústavních stížnostech a replice, že Vojenské zpravodajství musí dříve, než přistoupí k vlastnímu sledování určité osoby podle zákonných předpisů (s povolením soudu), ještě operativně nasbírat informace. To by v rozporu s požadavkem ochrany (nejen) základních práv a svobod vlastně umožňovalo nezákonné „předsledování“ či přípravu půdy pro vlastní „zákonné“ sledování bez povolení soudu, popř. jiného příslušného orgánu (viz k témuž též sub 50 a násl., dále § 9 zákona o zpravodajských službách, § 7 až 9, 15, popř. § 23 zákona o Vojenském zpravodajství). Není od věci na tomto místě poukázat na námitku Nejvyššího státního zastupitelství, které v této souvislosti upozornilo na nekonzistentnost argumentace třetího stěžovatele, který na jedné straně namítá, že žádný rozkaz nevydal, avšak následně uvádí, že jako ředitel Vojenského zpravodajství rozkaz vydat musel. Naopak zákon o Vojenském zpravodajství je v tomto směru z hlediska souhlasu s použitím zpravodajských prostředků jednoznačný, takže takový nezákonný postup nelze obhajovat tím, že jde o střet v oblasti odborné terminologie (viz k tomu též sub 50). Vzhledem k tomu, že poškozená byla pod dlouhodobým „dohledem“ příslušníků Vojenského zpravodajství, aniž by o tom byla (z neuvedeného důvodu) informována, šlo zjevně o intenzivní zásah do jejích základních práv a svobod, jehož „výsledky“ byly navíc předávány *de facto* soukromé osobě (stěžovatelce), která

celé sledování iniciovala a nepřímo řídila a vlastně outsourcingovala služby Vojenského zpravodajství, což je v podmínkách demokratického právního státu nepřijatelné a trestné.

72. O nezákonnou činnost by podle Ústavního soudu šlo i v tom případě, v němž by cílem jednání zpravodajců skutečně byla ochrana poškozené (což však důkazy vyloučily, neboť stěžovatelčino jednání rozhodně nevykazuje snahu o ochranu zájmů poškozené), poněvadž k takovéto dlouhodobé „ochraně“ nemá Vojenské zpravodajství bez vědomí dotčené osoby nebo povolení příslušného nezávislého orgánu pravomoc, a to z pochopitelného důvodu, kterým je snadná zneužitelnost takového jednání.

73. Stejný závěr platí i pro stěžovateli „dovozovanou“ pravomoc nechat jimi vybrané osoby sledovat soukromou detektivní agenturou. Pro Ústavní soud je nepřijatelnost takové obecné úvahy zdůrazněna ještě způsobem jejího konkrétního provedení v posuzované věci, kdy neznámou osobou docházelo ke sledování vládního automobilu, užívaného blízkou osobou tehdejšího předsedy vlády, přičemž žádná ze zapojených osob nemohla s jistotou vědět, kde všechny získané informace mohly skončit a k čemu by mohly být použity, jelikož je pořídila neznámá osoba, tedy jak uvádí rozsudek obvodního soudu (odůvodnění na str. 89), „dosud nezjištěná“ detektivní agentura. Jedinou jistotou tak snad mohlo být, že u této agentury končily prostředky z veřejných rozpočtů (druhý skutek – viz blíže sub 6).

74. Stěžovatelé sice poukazovali na dlouhodobou praxi (při sledování) Vojenského zpravodajství, ta je však, jak Ústavní soud uvedl výše, okolností usvědčující stěžovatele z nedostatku respektu k principům právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy), legalitě jednání veřejné moci (čl. 2 odst. 2 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny) a úcty k základním právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Rozhodně nemůže taková námitka být účinnou obhajobou, exkulpující stěžovatele (jakožto vedoucí pracovníky Vojenského zpravodajství či vedoucí pracovníci Úřadu vlády) z jimi dobrovolně zvoleného způsobu zásahu do soukromí poškozených. Třeba dodat, že žádosti stěžovatelky nelze považovat za závazné pokyny pro stěžovatele.

75. Soudy se rovněž dostatečně vypořádaly s možností právního omylu podle § 19 trestního zákoníku, která je v dané věci zjevně vyloučena. Jak již bylo uvedeno výše, není k takovému závěru nutné znát obsah interních předpisů Vojenského zpravodajství, neboť ty – i kdyby stanovily cokoli v jejich prospěch – nemohly stěžovatele vyvinut z jejich nezákonného jednání (viz též sub 48 a 52). Na závěry obecných soudů lze tak beze zbytku odkázat.

76. Další skupina námitek se týkala prokázání subjektivní stránky jednotlivých stěžovatelů u prvního ze stíhaných skutků. K tomu se již Ústavní soud vyjádřil částečně výše, přičemž ve zbytku může odkázat na napadená rozhodnutí. Naplnění subjektivní stránky bylo přesvědčivě dovozeno zejména z obsahu výpovědí stěžovatelů v přípravném řízení a obsahu záznamů telekomunikačního provozu, jako souboru nepřímých důkazů. Tvrzení (zejména 3. stěžovatele), že soudy se nezabývaly naplněním subjektivní stránky, tedy neobstojí. Z provedených důkazů jasně vyplývá nedůvodnost obhajoby uplatněné v trestním řízení, neboť všichni stěžovatelé zjevně jednali v rozporu se zákonem (bez povolení soudu), a z obsahu komunikace je navíc zřejmé, že ani nemohli být v „dobré víře“ ohledně ohrožení bezpečnosti rodiny tehdejšího předsedy vlády. Podobná situace je pak rovněž u druhého skutku (s výjimkou 3. stěžovatele, který se na tomto jednání nepodílel).

77. Zbývající části ústavních stížností obsahují pouze konkrétní dílčí námitky, s nimiž se obecné soudy vypořádaly, a které nejsou ústavně relevantní. I u nich lze tedy odkázat na napadená rozhodnutí.

78. Ústavní soud tak uzavírá, že posoudil ústavní stížnosti stěžovatelů z hlediska kompetencí daných mu Ústavou, a dospěl k závěru, že nejsou důvodné. Proto je podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítl.

79. Ústavní soud na základě vyžádaného soudního spisu, ústavních stížností, vyjádření účastníků a vedlejších účastníků dospěl k závěru, že od ústního jednání již nebylo možné očekávat další objasnění věci, proto rozhodl ve věci podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez jeho nařízení.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 22. listopadu 2022

Josef Fiala
předseda senátu